

Szőcs Henriette

Bozgor

„Hazamegyek” – biztatja magát Zsófi, Makkai-Flóra Ágnes *Fő utca* 4. című regényének főhőse. A Fő utca Budán van, ő pedig Kolozsváron él, ahol mindenki Szofinak hívja. Ahol az iskolai füzetbe románul kötelező beírni a dátumot, szigorúan a nap, hónap, év sorrendjében. Ahol az ünnepélyen Majtényi *Hazám* című versét kell szavalni holmi

idegen „walesi” bárdok helyett. A családnak Magyarországon él néhány áttelepült rokona (a nyolcvanas éveket írjuk), akiket két évente négy hétre meglátogathatnak, amennyiben kapnak útlevelet. Mert a hazamenéshez útlevel kell...

Bozgor, azaz hazátlan – csúfolják Romániában a magyarokat. De hol van a haza? A Magyar Katolikus Lexikon így fogalmazza meg a szó jelentését: „*Földrajzilag egy nép történelmi élettere, a népre jellemző szellemi-kulturális hagyományokat elevenen élte-tő tájegység.*” Szorosabb értelemben a helység, ahol megszülettünk és nevelkedtünk, legszorosabb értelemben állandó lakóházunk, melyben élünk. Az alapvető emberi jogok egyike, hogy hazánk legyen, és ennek megfelelő nevelésben részesüljünk. Az embernek viszont alapvető erkölcsi kötelessége a hazaszeretet. Duricza Katarina felvidéki író szerint a haza ott van, ahol a wifi automatikusan kapcsolódik. Márai azt írta, nincs más haza, csak az anyanyelv.

Kertész Zsófi is azt hiszi, a közös anyanyelv összekovácsolja a beszélőit, ezért amikor '89-ben nem veszik fel a színművésztire – szerinte a származása miatt –, szeretője révén útlevelet szerez, Budapestre utazik „nyaralni”, azonban esze ágában sincs

visszatérni Romániába. A rokonok nem törődnek az újonnan érkezettel, más helyzet ez, mint pár napig kalauzolni valakit, mikor látogatóba érkezik, megmutatni a Halászbástyát és a Hősök terét, vagy elpostázni neki a megunt, kinőtt holmikat. Magyarországon dűl a vadkapitalizmus, mindenki próbál valahogy beilleszkedni. Zsófi is kénytelen, mivel a színire a felvételit már lekéste. Neki egyszerűbb elfutni, mint küzdeni valamiért, egész addigi életében menekült a problémák elől. Végül sikerül állást szereznie nyelvtudása révén, de kirúgják, aztán nagy nehezen ismét elhelyezkedik. Kapcsolatok és megfelelő végzettség híján (fel sem merül benne, hogy az egyetemen színészetten kívül mást is oktatnak) lélekölő kulimunkát végez tizenkét órában az újonnan alakuló multinacionális cégeknél. Nemhogy tanulni, fejleszteni magát, élni sincs ideje. Nincsenek barátai, nincs szórakozása, alkohollal vigasztalódik – meg felszabadító szexszel, amiben önmagát adhatja következmények nélkül.

Közben Romániában kitör a forradalom. Zsófi a tévében látja a Ceaușescu-házaspár kivégzését: *„A görbe hátú öregember és a fejkendős asszony egy mocskos, csupasz fal előtt a záporozó géppuska sorozattól, akár két bábu, rogytak össze. Öntörvényű, megvadult kivégzőosztag előtt álltak.”* Szerencsére szülei tanácsára nem költözik vissza Kolozsvárra. A gyilkos düh ott később a magyarok ellen lázít, de a világ egyébként is teljesen kifordult önmagából, átalakult, Romániában is újra kellene tanulnia mindent, Pesten legalább van egy kis állandóság.

A lány régi szeretője elől bujkál, az új hiába hívja magával New Yorkba, megfutamodik a kihívás elől. Mikor a multicég nyújtotta látszatbiztonság megszűnik, kényszerhelyzetében a legősibb foglalkozáshoz menekül, aminek élete legnagyobb tragédiája vet véget. Lőrinc, a régi szerető már a regény elején kijelenti, mint egy vátesz, aki előrevetíti Zsófi sorsát: *„Te lelkileg nem vagy érett ehhez a pályához. A színházhoz kell egy nagy adag pofátlanság is. Ki kell állni, kihívóan, és átkozottul szemtelenül, és ha kell, erőszakkal kényszeríteni a közönséget, hogy kövessen téged.”* Az élet színpadán sincs ez másként.

Makkai-Flóra Ágnes történetvezetése lineáris, gördülékeny, egyszerűen követhető. Nagyon ért a hangulatteremtéshez, leírásaival, a tipikus erdélyi szófordulatok alkalmazásával a kommunista Romániába repíti az olvasót: „*A Szórában üres a kirakat, kőkemény kifli-imitációk állnak szépen, dizájnosan a polcokon. Néha megállok a kirakat előtt. Mustárt is lehet kapni. Tele van vele az üzlet.*” Az erotikus leíró részeket Makkai-Flóra a rá jellemző könnyedséggel, természetes realitással kezeli. Lényegre törően, de elegánsan, a magyar nyelv rendelkezésre álló kifejezéseivel ragadja meg a szexualitást, kerülve az orvosi szakterminológiát, de a trágár pornót is, ahogyan ezt már tapasztalhattuk nála az *Örvény* című, erotikus thrillerében is.

A befogadás megkönnyítéséhez a kiadó csatolt egy roppant részletes jegyzetet, amely az olvasót eligazítja az erdélyi nyelvjárásban, illetve a fiatalokat a történelemben. Nagyszerű eszköz a regényen végigvonuló motívum, Zsófi rendszabályozhatatlan, tűzvörös hajzuhataga. Nem elég, hogy elfogadhatatlanul, szenvedélyesen vörös, még göndör is, a végtelen szabadságvágyat szimbolizálja. Zsófi a haját ugyan néha parancsra átfesti és kivasalja, hogy tisztességesebbnek tűnjön, de valójában csak a végső tragédia tudja megzabolázni.

A lány sorsa Kukorelly *Cé Cé Cé Pé avagy lassúdad haladás a kommunizmus felé* című művében megrajzolt férfi főszereplőjének párja is lehetne. Makkai-Flóra Ágnes Kukorellyhez hasonlóan hűen dokumentálja a mindennapok kommunizmusát és a politika kisemberekre gyakorolt hatását. Mindkét főszereplő keresi a helyét, és származása miatt lóg ki az őket körülvevő közezből: Kukorellyé a ludovikás tiszt apa és a budai úrilány anya, az ott-hon anyanyelvként használt német, míg Makkai karaktere magyar felmenői és a kultúraközi különbségek miatt. Kertész Zsófi vergődésének megoldását Makkai-Flóra Ágnes a hazamenésben látja. De vajon hol van a haza?